

מלבוש תפילה

רב דניאל שטיין

א. שו"ע (סי' צ"ח סע' ד') - התפלה היא במקום הקרבן, ולכך וכו' וראוי שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה, כגון בגדי כהונה, אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה.

ב. גמ' ברכות (ל:) - השתחוו לה' בהדרת קדש וכו' דרב יהודה הוה מציינן נפשיה והדר מצלי.

ג. רמב"ם (פ"ה תפילה ה"ה) - תקון המלבושים כיצד מתקן מלבושיו תחלה ומציינן עצמו ומזהיר שנאמר השתחוו לה' בהדרת קדש, ולא יעמוד בתפלה באפונדתו ולא בראש מגולה ולא ברגלים מגולות אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו בפני הגדולים אלא בבתי הרגלים וכו'. דרך כל החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהן עטופים. [הגה"מ (אות ח') - וכן אסור לילך לבית הכנסת בלא מנעלים דאמרינן בחגיגה לאו אורח ארעא גלויי כרעיה קמיה רביה]. [כס"מ (שם) - וכתב רבינו אם אין דרך אנשי המקום וכו' כלומר לאפוקי כל בני הערב שעומדים לפני הגדולים ברגלים מגולות שאותם יכולים להתפלל בין ברגלים מגולות בין במכוסות וה"ה למקומות שרוב העולם מכסים רגליהם ואין מקפידים בשעומדין לפני הגדולים אם עומדין ברגלים מגולות או מכוסות דלענין תפלה נמי אין קפידא. ולשון רבינו מוכיח שאין קפידא לתפלה אלא במקום שמקפידים שלא לעמוד לפני גדולים ברגלים מגולות].

ד. שו"ע (סי' צ"א סע' ה') - לא יעמוד באפונדתו ולא בראש מגולה ולא ברגלים מגולים אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו לפני הגדולים אלא בבתי רגלים. [משנ"ב (ס"ק י"ב) - ובזמנינו צריך להשיש בעת התפלה כובע בראשו כדרך שהולך ברחוב ולא בכובע הקטן שתחת הכובע כי אין דרך לעמוד כן לפני אנשים חשובים וכו', גם אין ללבוש בעת התפלה בתי ידים שקורין הענטשי"ך כדרך עוברי דרכים וכו', ומזהי"א דלעיל משמע דאפילו בבתי שוקיים של צמר לבד ג"כ אין נכון והכל תלוי לפי מנהג המקומות. הרמ"מ תיקן שלא לכנס לבהכ"נ במנעלים ארוכים והיינו שטיוויל ואם דרך אותו המקום לעמוד כך בפני גדולים מותר]. [ערוה"ש (שם סע' ו') - ובמדינתנו אין להתפלל אף כשהראש מכוסה בכיסוי קטן רק בעינן כובע כמו שהולכין ברחוב וכו'. ולענין בגדים כללו של דבר שצריך להתפלל בבגדים שיוצא בהם לרחוב וכו' ובואליקע"ס בימי החורף נ"ל דיכול להתפלל הדולכין בהם אז לרחוב].

ה. חיי אדם (כלל כ"ב סע' ח') - וישים כובע בראשו כדרך שהולך ברחוב ולא בכובע הקטן שתחת הכובע. ופשיטא שלא יתפלל ברגלים מגולות אם אין דרך אותו מקום כך לעמוד לפני גדולים.

ו. גמ' מגילה (כד.) - פוחח פורס את שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. [רש"י (שם) - במסכת סופרים מפרש כל שכרעיו נראין]. [רי"ף (שם) - פירש פוחח מי שבגדיו קרועים וכתפיו זורועותיו ערומות].

ז. גמ' שבת (ט:י.) - אמר אביי הני חברין בבלאי למאן דאמר תפלת ערבית רשות כיון דשרא ליה המיינייה לא מטרחינן ליה וכו', מתקיף לה רב ששת טריחותא למיסר המיינייה ועוד ליקו הכי וליצלי, משום שנאמר הכון לקראת אלקיך ישראל, רבא בר רב הונא רמי פוזמקי ומצלי, אמר הכון לקראת וגו'. רבא שדי גלימיה ופכר ידיה, ומצלי, אמר כעבדא קמיה מריה. אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא, כי איכא צערא בעלמא שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי, אמר כעבדא קמי מריה, כי איכא שלמא לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי, אמר הכון לקראת אלקיך ישראל. [תוס' (שם) ד"ה רמי פוזמקי - מכאן יש להוכיח שאין להתפלל יחף אלא בט' באב ויו"כ]. [תוס' (שם) ד"ה טריחותא - מכאן שצריך לאזור חלציו כשמתפלל ובמחזור ויטרי מפרש דטעם דבעינן אזור שלא יהא לבו רואה את הערוה ודוקא להן שלא היה להם מכנסים לכך היו צריכים לאזור בשעת תפלה אבל לדידן שיש לנו אבנט של מכנסים אין אנו צריכין לאזור]. [רא"ש (סי' י"ט) - ומיהו מצוה לאזור משום הכון]. [ר"ן (ד"ה ומהא) - ומהא שמעינן דאפילו מי שלובש מכנסים שאין לבו רואה את הערוה אסור להתפלל בלא חגורה משום הכון].

ח. שו"ע (סי' צ"א סע' ב') - צריך לאזור אזור בשעת התפלה, אפילו יש לו אבנט שאין לבו רואה את הערוה, משום הכון (עמוס ד, יב) אבל שאר ברכות מותר לברך בלא חגורה, מאחר שיש לו מכנסים. [משנ"ב (ס"ק ב') - וה"ה ק"ש דלא שייך הכון לקראת אלקיך כ"א כשעומד לפני המלך]. [משנ"ב (ס"ק ד') - וי"א עוד דדוקא מי שרגיל כל היום בחגורה אבל מי שהולך כל היום בלא חגורה גם בשעת תפלה א"צ לחגור. ומיהו מדת חסידות אף בכה"ג].

ט. תשו' תשובות והנהגות (ח"א סי' ט) - ונראה שכיון שיסוד החיוב הוא משום "הכון לקראת אלקיך", והיינו שכבוד למלך כן וכו', לכן היינו דוקא בבגדים שהאבנט נוי כמו ב"חלטל" ובגדים ארוכים כמוהו שנהגו ללבוש בחגורה מהדרין כן בתפלה, אבל בבגדים דלא שייך בהם הידור עם אזור, שלא לובשים כלל עם אזור, לכאורה אין בזה הכנה וכבוד ללבוש לתפלה חגורה ואין בזה חיוב. ולפי זה אלו שלא לובשים כלל בגד המתהדר בחגורה גם מדת חסידות אין, ששייך רק אם הבגד מתהדר בכך דוקא כמו בזמננו. אמנם האמת שיש לפרש

שבחגורה המיוחדת לתפלה מתהדר בכך גופא, וזהו טעם חסידים ואנשי מעשה שמדקדקין מאד בזה, ואין להם ח"ו להניח מנהגם בכך, שגם בבגד שאין החגורה מהדר הבגד, מה שמתלבש עצמו במיוחד לתפלה אף בחגורה מראה בכך חשיבות התפלה שמכין עצמו בלבישת חגורה, ואם כן שייך לכל אחד כשלוש חגורה לתפלה יש לו כעין בגד מיוחד לתפלה, וזהו גופא הכנה ומצוה מן המובחר וכו', ולפי זה מובן מה ששמעתי מאחד מגדולי ליטא זצ"ל שנהג ללבוש חגורה והקפיד ללבושו בחוץ על החליפה גלוי דוקא, ופירש טעמו שמתהדר לפני המלך בלבוש מיוחד לתפלה והיינו בחוץ דוקא.

י. שו"ע (סי' ח' סע' ב') - ונכון שיכסה ראשו בטלית. [משנ"ב (ס"ק ד') - שכיסוי זה מכניע לב האדם ומביאו לידי יראת שמים. ועיין בט"ז שדעתו דנכון שלא יסיר הכובע הקטן שעל ראשו בעת התפילה אף שהוא מכסה ראשו בהטלית ג"כ. וכתב הב"ח דצריך שיהא הטלית על ראשו מתחלת התפלה עד סופה. ועכ"פ יעמוד כך מעוטף לפחות כדי הילוך ד"א וכו'. משמע בגמרא שבחור לא היה מכסה ראשו בטלית אפילו הוא ת"ח].

יא. גמ' קידושין (כ"ט:) - משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא, א"ל כשיבא לידך הביאהו לידי. כי אתא, חזייה דלא פריס סודרא, א"ל מאי טעמא לא פריסת סודרא, א"ל דלא נסיבנא. אהדרינהו לאפיה מיניה, א"ל חזי, דלא חזית להו לאפי עד דנסבת.

יב. גמ' ר"ה (יז:) - ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו כל זמן שישאל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם.

יג. מג"א (סי' י"ח ס"ק ב') - וכת' הלבוש סי' תקפ"א אין לו י"ג מדות בלא עטיפה ול"ג דכל עובר לפני התיבה צריך להתעטף כדאמרי' מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כש"ץ, ובל"ח כתב דאף האומר קדיש יתום יתעטף מפני כבוד צבור.